

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐานของพระโพธิญาณเถร
(ชา สุภทฺโท) กับ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)

ผู้วิจัย : พระวงศ์แก้ว วราโก (เกษร)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาประมวล ฐานตฺโต, ดร. ป.ธ. ๖, พธ.บ.(ภาษาไทย),
M.A. (Ling), M.A., Ph.D. (Pali& Bud).

: ผศ.ดร.โสวิทย์บำรุงภักดิ์ ป.ธ.๗, พธ.บ. (ปรัชญา), M.A. (Bud.),
พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)

: ดร.ประยูร แสงใส, ป.ธ. ๔, พ.ม., พธ.บ., P.G. Dip. InJournalism.,
M.A. (Ed), Ph.D. (Ed).

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๘ / กุมภาพันธ์ / ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐานของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) กับ พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางรูปแบบและวิธีการปฏิบัติกรรมฐานของพระโพธิญาณเถร (ชาสุภทฺโท) เพื่อศึกษาแนวทางรูปแบบและวิธีการปฏิบัติกรรมฐานของพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางรูปแบบการปฏิบัติกรรมฐานของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺ โท) กับพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)

ผลการศึกษาพบว่า พระโพธิญาณเถรให้ความสำคัญต่อการรักษาศีลาจารวัตรมาก เพราะศีลหรือพระวินัยเป็นวิถีสร้างชุมชนสงฆ์ให้เกิดความสงบเรียบร้อย อีกทั้งยังส่งเสริมการปฏิบัติกรรมฐานด้วย ท่านปฏิบัติโดยการบริกรรมว่า “พุทโธ” มีลักษณะเป็นอานาปานสติ เพราะไม่ทิ้งสติในการปฏิบัติ ท่านปฏิบัติกรรมแบบไม่แบ่งแยกประเภทกรรม เป็นการปฏิบัติแบบเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กัน หรืออาจกล่าวได้ว่าใช้สติพัฒนาสมาธิให้ก้าวไปสู่ปัญญา ส่วนพระธรรมวิสุทธิมงคลมีทัศนะต่อวินัยว่า พระวินัยเปรียบเหมือนรั้วกันไม่ให้ข้ามเข้าไปข้างในได้ง่าย ส่วนพระธรรมเป็นทางปฏิบัติสายกลางในการปฏิบัติ

เมื่อนำแนวคำสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่ามีลักษณะใกล้เคียงกัน เพราะท่านทั้งสองถือปฏิบัติตามสายหลวงปู่มั่น ฐิตตฺโต แม้การปฏิบัติตามหลักวิปัสสนาก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน วิธีการปฏิบัติในอริยาบถยืนของหลวงพ่อกษามีลักษณะเป็นอานาปานสติ คือมี

สติกำหนดลมหายใจในอิริยาบถยืน ส่วนวิธีการของหลวงตามหาบัวมีลักษณะเหมือนกายคตาสติในอิริยาบถยืน

วิธีการเดินจงกรมของท่านที่เหมือนกันคือกำหนดกายคือกิริยาเดินหรือกำหนดพิจารณาบทธรรมก็ได้ แต่วิธีของพระธรรมวิสุทธิมงคลมีความเป็นทางการกว่าในเชิงธรรมเนียมปฏิบัติ คือมีการประนมมือระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยและผู้มีพระคุณก่อน พระธรรมวิสุทธิมงคล มีการกล่าวถึงการปฏิบัติในอิริยาบถนอนด้วย แต่ไม่ได้ส่งเสริมการปฏิบัติในอิริยาบถนี้ เพราะเป็นเหตุแห่งความเกียจคร้าน ส่วนพระโพธิญาณเถร ห้ามปฏิบัติในอิริยาบถนอน

ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติ พบว่า พระโพธิญาณเถร ท่านสอนเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติในระดับพื้นฐานคือการกำหนดลมหายใจและความง่วง โดยเฉพาะความง่วงนั้น ท่านสอนให้แก้ไขด้วยการปรับอินทรีย์ส่วนพระธรรมวิสุทธิมงคล สอนถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูง เช่น วิปัสสนูปกิเลส เป็นต้น ซึ่งต้องแก้ไขด้วยการพิจารณาให้เห็นด้วยปัญญาตามหลักไตรลักษณ์

พระโพธิญาณเถร ปฏิบัติแบบเชื่อมโยงกันแห่งองค์ไตรสิกขา มีลักษณะเป็นอานาปานสติในรูปแบบการบริกรรมว่า พุทโธ เพราะใช้สติกำหนดลมหายใจและพิจารณาสภาวะเพื่อยกจิตขึ้นสู่วิปัสสนา ส่วนพระธรรมวิสุทธิมงคล มีจิตนิสัยไปในทางสมถะ ท่านฝึกสมาธิจนมั่นคงหนักแน่นและสามารถอยู่ในสมาธิได้นาน ท่านมีความสุขอย่างยิ่งจากที่จิตใจไม่ฟุ้งซ่านและติดอยู่ในสมาธินานถึง ๕ ปี ไม่ก้าวหน้าสู่ขั้นปัญญาได้เลย จนกระทั่งได้รับการเตือนให้ละการติดสุขในสมาธิจากหลวงปู่มั่นท่านจึงได้เริ่มพิจารณาทางด้านปัญญาในที่สุด

Thesis Title : A Comparative Study of Meditation Practice of
Phrabhodiyanthera (Cha Subhaddo) and
Phradhammavisuddhimongkon (Bua Nāṇasampanno)

Researcher : PhraVongkaew Varabho (Kesorn)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committees

: PhramahaPramuan Thanadatto, Pali VI, B.A. (Thai), P.G. Dip. in
I.P.R. (Phi.&Religion), M.A.(Ling.), M.A.(Pali&Bud.),
Ph.D.(Pali&Bud.)

: Assist. Prof. Dr. Sowit Bamrungphak, Pali VII, B.A.(Phil.),
M.A. (Bud.), Ph.D. (Bud.)

: Dr. Prayoon Saengsai (Pali IV, B.A., M.A. (Ed.), P.G. Dip.
(Journalism), Ph.D.(Ed.)

Date of Graduation : 8/ February / 2013

ABSTRACT

The main objectives of this thesis are: to study the model and practical methods of insight meditation according to Venerable Phrabhoddhibanathera(Cha Subhaddo), to study the model and practical methods of insight meditation according to Venerable Phradhammavisudhimongkon (Buabanasampanno), and to do a comparative study of the model and practical methods of those two meditation masters.

The result of the study found that Venerable Phrabhoddhibanathera(Cha Subhaddo) placed the important of morality (*Sila*) and discipline (*Vinaya*) in the very first place, because they kept the community of Sangha in harmony and supportive of the spiritual cultivation. By advice of contemplating the noting word of “Buddho”, some might conclude that he focused on tranquility meditation; nevertheless, he also emphasized on the practice of breathing in-out meditation (*Anapanasati*) in order to keep the practitioners to be mindful. Therefore, all of his model and practical methods were inter-related to each other in which they led one to obtain the right wisdom.

While, Venerable Phradhammavisudhimongkon (Bua Yanasampanno) stressed that the total goal of higher ordination was liberation (*nibbana*); only intellectual knowledge of Buddhism could not lead one to realize the truth. Discipline was like a defense for the practitioners; on the other hand, Dhamma was the middle path that should be concerned the most.

Comparatively, this study found that both meditation masters followed the methods of the Older Venerable Haung-puMun who stressed that only intellectual knowledge of Buddhism could not enlighten a Buddhist practitioner in realizing the truth. Therefore, that kind of knowledge practical engagement should be fulfilled side by side. Moreover, the model and practical methods of insight meditation of those two masters were similar: Venerable Huang-por Cha emphasized on breathing in-out in standing posture, while Venerable Huang-ta Mahabua focused on bodily awareness in standing posture.

For encountering with the hindrances of meditation practices, Venerable Huang-por Cha presented about the general problems of practicing meditation: breathing and sleepiness. The most effective antidote was controlling faculties (*Indriya*). While, contemplating on the truth characteristic of the things (*Tilakhasana*) was the advice of Venerable Huang-ta Mahabua.

Last but not least, Venerable Huang-por Cha mainly emphasized on insight meditation by contemplating on the noting word of “Buddho” together with being awareness of breathing and bodily movement. While, Venerable Huang-ta Mahabua later focused on tranquility meditation. Evidently, he used to be happy with the practice of tranquility meditation for five years, until he was instructed by Huang-puMun. Thus, he found his way of awaken the wisdom.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากบุคคลหลายท่าน ทั้งในส่วนที่เป็นอาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ดำเนินการสอบวิทยานิพนธ์และโยมผู้อุปถัมภ์ ปัจจัย ๔

ขอกราบขอบพระคุณพระมหาประมวล ฐานตฺโต, ดร. ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ และดร.ประยูร แสงใส ซึ่งคอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจเป็นอย่างดี แก่ผู้วิจัยและมีส่วนสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์นี้มีเนื้อหาสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.คิปปติ มะหันตะที่ให้คำแนะนำเรื่องประวัติของหลวงพ่ocha สุภโท) และขอขอบคุณอาจารย์สนั่น ประเสริฐ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์วิเคราะห์วิจารณ์เกี่ยวกับหัวข้อ วิทยานิพนธ์จึงได้หัวข้อที่ต้องการและอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหัวข้อวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ด้วย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ขอนแก่น และห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่อำนวยความสะดวกในการยืมหนังสือ

คุณงามความดีอันเกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ด้วยความทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจ อย่างเต็มสติปัญญา กำลังความสามารถ ขอมอบให้แก่โยมบิดามารดา ตลอดถึงครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ท่านผู้มีพระคุณ ผู้อุปการคุณทุกท่าน ผู้วิจัยเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ แก่สาธารณชน และเหล่าพุทธศาสนิกชนตามสมควรแก่สติปัญญาของผู้ที่ใคร่ในการศึกษาค้นคว้า

พระวงศ์แก้ว วราโก (เกษร)

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔